

ΠΕΡΙ ΠΙΘΗΚΩΝ.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ L. FIGUIER.

Μετάφρασις Π. Περάκη.

(Συνέχεια.)

Οἱ Ὀράγχοι ἔχουσι μεγάλην ὁμοιότητα μετὰ τοὺς Γιββόν· ἀλλ' εἶναι ῥωμαλεώτεροι καὶ νοημονέστεροι αὐτῶν, καὶ στεροῦνται ἐπιγλουτίων τυλωμάτων. Εἶναι πλατύχονδροι, τὸ σῶμά των εἶναι κεκαλυμμένον ἐκ τριχῶν ὑπερύθρων, καὶ περὶ τὸ πρόσωπόν των ὅπερ ἐν μέρει εἶναι γυμνὸν τριχῶν, ἔχουσι γενειάδ' ἀπολήγουσαν ὑπὸ τὴν σιαγῶνα εἰς ἐρυθρὸν πώγωνα. Ἐχουσιν, ὡς καὶ οἱ Γιββόν, ἄνωθεν τοῦ στέρνου των, θυλάκιον συγκοινωνοῦν μετὰ τὸν λάρυγγα, ὅπερ δύνανται κατὰ βούλησιν νὰ ἐξογκώσωσι πληρόνοντες αὐτὸ αἶρος. Τὸ θυλάκιον τοῦτο φαίνεται προωρισμένον, ὥς εἰς ἐκείνους, νὰ ἐνισχύῃ τὴν φωνὴν των εἰς τινὰς περιστάσεις.

Τὰ ζῶα ταῦτα εἶναι σπάνια καὶ κατοικοῦσι μόνον εἰς τὰ πυκνὰ δάση ἅτινα κεῖνται εἰς τὰ χαμηλὰ καὶ ὑγρὰ μέρη τῶν νήσων Βορνέου καὶ Σουμάτρας, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν Ὀραγκουτάγγοι, ἥτοι ἄνθρωποι τῶν δασῶν. Ἐπειδὴ εἶναι σπάνια, ὀλίγα γνωρίζομεν περὶ τῶν ἡθῶν των, εἰμὴ μόνον ὅτι ἀναρριχῶνται μετὰ μεγίστην εὐκινησίαν ἐπὶ τῶν δένδρων, ὅτι πηδῶσιν ἀπὸ ἐνὸς δένδρου εἰς ἄλλο μετὰ ἐκπληκτικὴν ταχύτητα, καὶ ὅτι τρέφονται κυρίως ἐκ καρπῶν. Εἶναι βέβαιον πρὸς τοῦτοις ὅτι ἔχουσι τεράστιον δύναμιν, ὥστε νὰ κάμπτωσι λόγχην ἢ πυροβόλον ὡς πτερόν, καὶ ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνα νὰ τὰ πλησιάσῃ τις, καὶ ὅταν ἀκόμη πληγωμένα καιρίως φαίνωνται ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἀπωλείας τοῦ αἵματος ἐντελῶς ἐξηντλημένα.

Ἐκ τούτου φαίνεται σχεδὸν ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ τις ζῶντα νέον Ὀράγκον. Ὡς πρὸς τὰ μικρὰ ὅμως πολλάκις ἐπέτυχον νὰ συλλάβωσιν ἀφοῦ ἐφρόνευσαν τὴν μητέρα. Τὰ ζῶα ταῦτα ὑπῆρξαν θησαυρὸς πολυτίμων παρατηρήσεων διὰ τοὺς φυσιοδίφας, οὓς ἐξέπληξεν ἡ γλυκύτης, ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ οἰκειότης αὐτῶν ἅτινα πρῶτην φοράν ἀπεχωρίζοντο ἐκ τῶν δασῶν, μεταφερόμενα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν. Ὁ δόκτωρ Ἀβελ Κλάρκ ἀναφέρει περίεργά τινα περὶ τινος Ὀράγκου τὸν ὅποιον ἔφερεν ἐκ τῆς Ἰάβας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Εἰς Ἰάβαν ὁ πίθηκος οὗτος διέμενεν ὑπὸ τινὰ ὀξυφοίνικα πλησίον τῆς κατοικίας τοῦ δόκτορος. Ἠτοίμασε κλίνην ἀπὸ μικροῦς κλάδους μετὰ φύλλα κεκαλυμμένους. Διήρχετο τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας παραμονεύων ἐκείνους οἵτινες ἔφερον καρπούς, καὶ προσήρχετο εἰς αὐτοὺς ἵνα λάβῃ τὸ μέρος του. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπεσύρετο ὀριστικῶς εἰς τὴν κλίνην του, καὶ ἡ-

γείρετο τὴν αὐγὴν, ὅτε ἐπεσκέπτετο τοὺς φίλους του, οἵτινες τῷ ἔδιδαν πάντοτε τροφὴν τινα.

Ὅταν τὸν ἔφεραν ἐπὶ τοῦ πλοίου, τὸν ἔδεσαν διὰ σιδηρᾶς αἰλῶσου εἰς τινὰ πάσσαλον· ἐλύθη ὁμως καὶ ἔφυγε φέρων τὴν αἰλῶσον ἐπ' ὤμων, διότι τοῦ ἔφερεν ἐμπόδιον νὰ τὴν σύρῃ κατόπιν του. Ἐπειδὴ δὲ οὕτω διέφυγε πολλάκις, ἀπεράσισαν νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον νὰ περιφέρεται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου. Ἐξοικειώθη μὲ ὅλους τοὺς ναύτας, ἔπαιζε μετ' αὐτῶν, καὶ διωκόμενος διέφευγεν ἀναβαίνων εἰς τὰ σχοινία.

« Ἐπὶ τοῦ πλοίου, λέγει ὁ Δρ. Ἀβελ Κλάρκ, ἐκοιμᾶτο συνήθως παρὰ τὸν ἱστόν, ἀφοῦ περιετυλίσσετο ἐντὸς ἱστίου. Τὴν κλίνην του ἠτοίμαζε μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν, καὶ κατεκλίνετο ἐπὶ τῆς ῥάχews φέρων τὴν οὐρὰν ἐπὶ τοῦ σώματος. Πολλάκις θέλων νὰ τὸν ἐρεθίσω, κατελάμβανα πρὸ κῆτος τὴν κλίνην του. Ἦρχιζε τότε νὰ σύρῃ τὸ ἐφάπλωμα ἀπ' ἐμοῦ, καὶ νὰ μὲ ὠθῇ ἐκτὸς τῆς κλίνης του, καὶ δὲν ἠσύχαζεν ἕως ὅτου ἐπετύγγανε τὸν σκοπόν του. Ἄν ἡ κλίνη ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ καὶ τοὺς δύο, κατεκλίνετο ἡσυχῶς πλησίον μου. Ὅταν πάντα τὰ ἱστία ἦσαν ἀναπεπταμένα, περιέτρεχε πανταχόσε ἵνα εὕρῃ ἄλλην κλίνην. Ἐκλεπτε δὲ τότε τοὺς ὑπενδύτας ἢ τὰς κλίνας τῶν ναυτῶν ἢ τὰ ὑποκάμισα ἅτινα ἐκρέμαντο ἵνα στεγνώσωσιν.

« Εὐχαρίστως ἔτρωγε πᾶν εἶδος κρέατος, πρὸ πάντων δὲ τὸ ὠμόν. Ἠγάπα πολὺ τὸν ἄρτον, ἀλλ' ἐπροτίμα πάντοτε τοὺς καρπούς. Τὸ συνήθες ποτόν του εἰς τὴν Ἰάβαν ἦτο τὸ ὕδωρ. Ἐπὶ τοῦ πλοίου τὸ ποτόν ἐποίκιλεν ὥς καὶ ἡ τροφή του. Ἠγάπα πρὸ πάντων τὸν καφέ καὶ τὸ τέϊ· ἀλλ' ἔπινεν εὐχαρίστως οἶνον. Τὴν κλίσιν του πρὸς τὰ πνευματώδη ποτὰ ἔδειξεν ἡμέραν τινὰ κλέψας φιάλην τοῦ πλοιάρχου περιέχουσαν οἰνόπνευμα. Ὅταν ἔφθασεν εἰς Λονδίον, ἐπροτίμα τὸν ζῦθον καὶ τὸ γάλα παντός ἄλλου ποτοῦ. Οὐχ ἦττον ὁμως ἔπινεν οἶνον καὶ ἄλλα ποτὰ.

« Εἰς τῶν ναυτῶν ἦτο στενὸς φίλος του. Καίτοι δὲ ὁ καλὸς ἐκεῖνος ναύτης συνεμερίζετο μετ' αὐτοῦ τὴν τροφήν του, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ πίθηκος ἐνίοτε ἐκλεπτε τὸ ποτόν καὶ τὸ δίπυρον τοῦ εὐεργέτου του. Τὸν ἐδίδαξε δὲ νὰ τρώγῃ μὲ κουτάλιον. Πολλάκις ἔβλεπον τὸν Οὐραγκοτάγκον τοῦτον πρὸ τῆς θύρας τοῦ δωματίου τοῦ προστάτου του, νὰ ὑποκλέπτῃ τὸν καφέ, χωρὶς νὰ ταραχθῇ ποσῶς διὰ τὴν παρουσίαν ἐκείνων οἵτινες τὸν ἔβλεπον.

Ὁ πίθηκος οὗτος ἦτο πολὺ λαίμαργος. Ἐνίοτε παρηκολούθει τινὰ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ πλοίου διὰ νὰ λάβῃ φαγητόν τι, καὶ ἂν ἤρνουντο νὰ εὐχαριστήσωσι τὴν ἐπιθυμίαν του, ἐδείκνυε σφοδρὰν ὀργήν.

« Ἐνίοτε, ἐξακολουθεῖ ὁ δόκτωρ Ἀβελ Κλάρκ, προσήρτων πορτοκάλιον εἰς τὴν ἄκραν σχοινίου, καὶ ἀναρτῶν αὐτὸ ἐκ τοῦ ἱστοῦ, τὸ κατεβίβαζον μέχρι τοῦ καταστρώματος. Ὅσάκις ἐδοκίμαζε νὰ τὸ λάβῃ, τὸ ἀνέσυρον ταχέως. Ἀφοῦ δὲ τοιοιυτοτρόπως πολλάκις ἀπετύγγανε, μετέβαλλε σύστημα. Ὑποκρινόμενος ὅτι δὲν τὸν μέλει πλέον διὰ τὸ πορτοκάλιον, ἀπεμακρύνετο ὀλίγον, καὶ ἀνέβαιnen εἰς τὰ σχοινία τοῦ πλοίου μὲ ἀρκετὴν ἀδιαφορίαν. Ἐπειτα δὲ πηδῶν αἰφνιδίως ἤρπαζε τὸ σχοινίον ὅπερ ἐκράτει τὸν καρπὸν. Ἄν

τυχὸν καὶ πάλιν ἀπετύγγανε τοῦ σκοποῦ του ἔνεκα τῆς ταχύτητός μου, τὸν κατελάμβανε μεγάλη ἀπελπισία, ἐγκατέλειπε τὸ πορτοκάλιον καὶ ἔτρεχεν εἰς τὰ σχοινία τοῦ πλοίου ἐκβάλλων ὀξείας φωνάς ».

« Μετὰ τὴν εἰς μεγάλην Βρετανίαν ἀφίξιν του ἔμαθε δύο τινά· νὰ περιπατῇ ὀρθίος, ἢ τοῦλάχιστον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν χωρὶς νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῶν χειρῶν· καὶ νὰ φιλῇ τὸν φύλακά του. Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ὁ Ὀραγκοτάγκος δίδει ἀληθῆ φιλήματα, καὶ ὑποθέτουσιν ὅτι τὸ φίλημα εἶναι ἔμφυτον εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἀπατῶνται, διότι οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπομίμησις ».

Ἄλλος Ὀράγκος μεττνέχθη εἰς Γαλλίαν τῷ 1808. Ἦτο κοινωνικὸς καὶ ἠγάπα τοὺς περιποιημένους αὐτόν, ἐναγκαλιζόμενος καὶ λείχων τὰς χειράς των. Ἡμέραν τινὰ τὸν περιέκλεισαν εἰς δωμάτιον παρακείμενον ἐκείνου ἔνθα συνηθοῖζοντο συνήθως. Μετὰ τινα ὥραν ἡ μοναξία τὸν ἐστενοχώρησε, καὶ ἐφαντάσθη νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν αἴθουσαν, ἀλλ' ὁ σύρτης τῆς θύρας ἦτο ὑψηλὰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ. Ἰδὼν ἔδραν τινὰ, τὴν ἔφερε πλησίον τῆς θύρας, ἀνέβη ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἀνοίξας τὸν σύρτην εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἦσαν οἱ φίλοι του.

Οἱ Ὀράγκοι πολλάκις λαμβάνουσι κλίσιν καὶ πρὸς τὰ ζῶα. Οὕτως ὁ ῤηθεὶς ἠγάπα δύο μικρὰς γαλᾶς, τὰς ὁποίας συνήθως ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ ἠρέσκετο νὰ τοὺς θέτῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Πολλάκις ὁμως αἱ γαλαὶ φοβοῦμεναι μὴ πέσωσι προσεκολλῶντο μὲ τοὺς ὀνυχάς των εἰς τὸ δέρμα τοῦ πιθήκου ὅστις μὲ ὑπομονὴν ὑπέφερε τοὺς πόνους. Ἐν τούτοις δύο ἢ τρεῖς φορές ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς τοὺς μικροὺς συντρόφους του, καὶ προσεπάθησε νὰ ἐκβάλλῃ τοὺς ὀνυχάς των διὰ τῶν δακτύλων του, ἀλλὰ μὴ δυνήθεις νὰ τὸ κατορθώσῃ ἐπρωτίμῃσε νὰ ὑποφέρῃ τοὺς πόνους παρὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν συναναστροφὴν τῶν νέων συντρόφων του. Τρώγων ἐλάμβανε τὰς τροφάς μὲ τὰς χειράς του ἢ μὲ τὰ χεῖλη του, καὶ δὲν μετεχειρίζετο μὲν μὲ μεγάλην δεξιότητα τὰ κοχλιάρια, πειρούνια καὶ λοιπὰ τῆς τραπέζης ἐργαλεῖα, ἀλλ' ἀνεπλήρωνε τὰς ἐλλείψεις του διὰ τῆς νοημοσύνης του. Ὅσάκις λόγου χάριν δὲν κατώρθωνε νὰ λάβῃ διὰ τοῦ κοχλιαρίου του τὰ ἐν τῷ πινακίῳ του φαγητὰ, ἔδιδε τὸ κοχλιάριον εἰς τὸν γείτονά του διὰ νὰ τὸ πληρώσῃ ἐπινεν ἀνέτως μὲ τὸ ποτήριον κρατῶν αὐτὸ διὰ τῶν δύο χειρῶν του. Ἡμέραν τινὰ θέσας τὸ ποτήριόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης παρετήρησεν ὅτι ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ· ὁμέσως ἔθεσε τὴν χεῖρά του πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐκλινε διὰ νὰ τὸ κρατήσῃ. Ἀλλ' ὅσον ἡμέρος καὶ νυκτὸς εἶναι ὁ Ὀράγκος εἰς τὴν νεότητά του, τοσοῦτον θηριώδης καὶ κτηνώδης εἶναι προχωρούσης τῆς ἡλικίας του, ὥστε κατ' ἀρχὰς ὑπέθεσαν ὅτι ὁ γέρων πίθηκος ἀνῆκεν εἰς ἄλλο εἶδος.

Περὶ τοῦ Γορίλλου.

Ἡ ἱστορία τοῦ θηριώδους τούτου κατοίκου τῆς μέσης Ἀφρικῆς ἦτο πλήρης μυστηρίων καὶ ἀναριθμήτων αἰτιολογιῶν μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων. Μόλις δὲ τῷ 1864 καὶ 1867 ὁ Γάλλος περιηγητὴς Παῦλος δὲ Χαιλλοῦ

(Paul de Chaillu) ἐδημοσίευσε πληροφορίας πολυτιμοτάτας περὶ τῶν παραδόξων τούτων ζώων.

Ὁ Γορίλλος (φωλ. Β'. εἰκ. ἀριθ. 14) φθάνει εἰς ὕψος 1. 80 μέτρου. Ἡ δύναμις τῶν μυῶν του εἶναι καταπληκτική, καὶ ἰσοδυναμεῖ κατὰ τοῦτο μὲ τὸν λέοντα.

Τὸ φυσικὸν βᾶδισμα τοῦ Γορίλλου δὲν εἶναι τὸ τῶν διπόδων ἀλλὰ τῶν τετραπόδων. Δύναται ὁμῶς νὰ διατηρήσῃ εὐκολώτερον καὶ διαρκέστερον παντὸς ἄλλου πιθήκου τὴν ὀρθίαν στάσιν του. Ὅταν ᾖναι ὀρθιον, ἔχει τὰ γόνατα κεκλιμένα πρὸς τὰ ἔμπρῳς, καὶ τὴν ῥάχιν κεκλιμένην. Ὅταν τρέχῃ διὰ τῶν τεσσάρων ποδῶν, ἡ κεφαλὴ του ἐξέχει πολὺ ἄνωθεν τοῦ σώματος ἕνεκα τοῦ μήκους τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν του, ὁ δὲ ἐμπρόσθιος καὶ ὀπίσθιος ποὺς τοῦ αὐτοῦ μέρους κινεῦνται ταυτοχρόνως, ὥστε ὁ δρόμος του ὁμοιάζει μὲ κάλπασμα πλάγιον. Ὅταν καταδιώκωνται, οἱ νέοι Γορίλλοι δὲν καταφεύγουσιν εἰς τὰ δένδρα, ἀλλὰ τρέχουσι κατὰ γῆς, καὶ οἱ ὀπίσθιοι πόδες των προχωροῦσι μεταξὺ τῶν ἐμπροσθίων οἵτινες ἐξέχουσιν ὀλίγον πρὸς τὰ ἔξω.

Εἶναι ἀπερίγραφτος ἡ φρίκη τὴν ὁποίαν ἐνσπείρει ἡ θέα μεγαλοσώμου Γορίλλου καὶ ἡ θηριωδία αὐτοῦ ὁσάκις ὀρμήσῃ κατὰ τοῦ κυνηγοῦ, διότι φύσει εἶναι πεπρωκισμένος μὲ ἀδυσώπητον κακίαν.

Ὁ Γορίλλος ζῇ εἰς τὰ μάλλον μονήρη καὶ σκοτεινὰ μέρη τῶν πυκνῶν δασῶν τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς, εἴτε εἰς βαθείας κοιλάδας, εἴτε εἰς ἀπόκρυμνα ὑψώματα, ἢ ἐπὶ πετρωδῶν ὄροπεδίων ἐπὶ τῶν ὁποίων προτιμᾷ νὰ κατοικῇ, πάντοτε δὲ πλησίον ῥυαχίου. Εἶναι νομαδικὸς σπανίως μένων συνεχῶς πολλὰς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τούτου δὲ αἴτιον εἶναι ἡ δυσκολία ἣν ἀπαντᾷ τοῦ νὰ προμηθεύηται τὴν ἐκλεκτοτέραν τροφήν του, ἥτοι καρπούς, σπόρους, κάρυα, φύλλα βρομηλίας (ananas), βλαστάρια, τῶν ὁποίων ἀπομυζᾷ τὸν χυμὸν, καὶ ἄλλας φυτικὰς οὐσίας.

Καίτοι πεπρωκισμένος μὲ ἰσχυροὺς κυνόδοντας καὶ σπανίαν ῥώμην, ὁ Γορίλλος εἶναι ἀποκλειστικῶς καρποφάγος. Ἐπειδὴ τρώγει πολὺ, ὅταν καταναλώσῃ τὴν τροφήν τὴν εὕρισκομένην εἰς τι μέρος, ἀναγκάζεται νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο, διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν πείνάν του. Ἐνεκα τούτου περιοδικῶς ἐγκαταλείπουναι τὰς χώρας αἵτινες ἕνεκα τῆς μεταβολῆς τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους καθίστανται ἄγοναι, καὶ μεταβαίνουν εἰς ἄλλας καρποφορωτέρας. Ὅθεν ἐκτελοῦσι πραγματικὰς μεταναστεύσεις.—Ζῇ πάντοτε κατὰ γῆς, καὶ ἂν ποτε ἀναβῇ ἐπὶ δένδρου διὰ νὰ συνάξῃ καρπούς, καταβαίνει πάλιν ἅμα λάβῃ τὴν τροφήν του. Ἀλλως τε ἡ τροφή τοῦ Γορίλλου εὕρισκεται εἰς μικρὸν ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Προσφιλεστέρα τροφή του εἶναι τὸ ἄγριον ζαχαροκάλαμον, καὶ εἶδός τι καρύου ἔχοντος κέλυφος σκληρότατον, ὅπερ θραύει διὰ τῶν ἰσχυρῶν σιαγόνων του δυναμένων νὰ συμπίεσωσι σωλῆνα πυροβόλου. Τὰ μικρὰ τῶν Γορίλλων κοιμῶνται ἐνίοτε ἐπὶ τῶν δένδρων διὰ νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ ἐχθρούς· ἀλλ' οἱ ἐνήλικες κοιμῶνται κατὰ γῆς, στηρίζοντες τὴν ῥάχιν των ἐπὶ δένδρου, καὶ ἕνεκα τούτου αἱ τρίχες των συνήθως εἶναι ἐφθαρμέναι ἐπὶ τῆς ῥάχεως.

Συνήθως ἀπαντᾷται ἄρρην καὶ θήλειαν ὁμοῦ, ἐνίοτε γέρον ἄρρην μεμονωμέ-

νος. Οἱ οὕτω μεμονωμένοι εἶναι πλέον κακοποιοὶ καὶ ἐπικίνδυνοι τῶν λοιπῶν, ὅπερ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸν ἐλέφαντα. Οἱ νέοι Γορίλλοι περιφέρονται ὀκτῶ ἢ δέκα ὁμοῦ, συνηθέστερον δὲ τέσσαρες ἢ πέντε, ἀλλ' οὐδέποτε πολυαριθμότεροι. Ἐχουσιν ἀκοήν λεπτοτάτην, ὥστε ἅμα πλησιάσῃ ὁ κυνηγός, φεύγουσιν ἐκβάλλοντες φωνάς. Ὅθεν εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἀπαντήσῃ τις τοιούτους.

« Ὅσάκις ἀπήντων Γορίλλον, λέγει ὁ Κ. Χαιλλοῦ, ὁ ἄρρην συνήθως ἐκάθητο ἐπὶ βράχου ἢ ἐστηρίζετο ἐπὶ δένδρου· ἡ θήλεια ἔτρωγε παρ' αὐτόν, καὶ τὸ παραδοξότερον, αὕτη ἔδιδε τὴν εἶδῃσιν τοῦ κινδύνου, φεύγουσα καὶ ἐκβάλλουσα ὀξείας φωνάς. Τότε ὁ ἄρρην ἀφοῦ ἔμενε ἐπ' ὀλίγον καθήμενος, συνέστελλε τὸ ἄγριον πρόσωπόν του, καὶ ἀνωρθοῦτο βραδέως ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ ῥίπτων βλέμμα ἀπαίσιον πρὸς τὸν καταπατοῦντα τὴν κατοικίαν του ξένον, ἤρχιζε νὰ κτυπᾷ τὸ στήθος του, νὰ ἀνορθόνη τὴν κεφαλὴν του, καὶ νὰ ἐκβάλλῃ τὸν τρομερὸν βρυχηθμόν του. Ἡ εἰδεχθῆς θεὰ τοῦ ζώου τούτου τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶναι ἀπερίγραπτος. Ὅταν τὸν ἔβλεπον, ἐδικαίονα τοὺς γενναίους ἰθαγενεῖς κυνηγούς μου καταλαμβανομένους ὑπὸ προληπτικοῦ φόβου, καὶ δὲν ἐθαύμαζον πλέον διὰ τοὺς παραδόξους καὶ θαυμαστοὺς μύθους οὓς διηγοῦντο περὶ τοῦ Γορίλλου ».

Ἐσφαλμένως ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Γορίλλος μεταχειρίζεται ῥάβδον ὡς ὄπλον ἀμυντικόν· οὐδὲν ἄλλο μεταχειρίζεται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ του εἰμὴ τοὺς βραχίονας, τοὺς πόδας καὶ τοὺς ὀδόντας του, καὶ ταῦτα εἶναι ἀρκοῦντα. Δι' ἑνὸς μόνου κτυπήματος τοῦ ποδός του ὀπλισμένου μὲ βραχεῖς καὶ κυρτοὺς ὀνυχας σχίζει τὸν ἄνθρωπον, συντρίβει τὸ στήθος του ἢ θραύει τὴν κεφαλὴν του. Οὐδὲν εἶναι κινδυνωδέστερον τοῦ νὰ ἀποτύχῃ ἡ βολὴ ἐναντίον τοῦ ζώου τούτου· ὥστε οἱ ἔμπειροι κυνηγοὶ φυλάττουσι μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τὰς βολὰς των. Ἡ ἐκρηγῆς τοῦ πυροβόλου ἐρεθίζει τὸ τρομερὸν τοῦτο θηρίον. Ἄν ἡ βολὴ ἀποτύχῃ, ὁ Γορίλλος ἐφορμᾷ μετ' ἀπιστεύτου παραφορᾶς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις δὲν ἔχει καιρὸν νὰ γεμίσῃ τὸ ὄπλον του ἢ νὰ ὑποχωρήσῃ ἐν βῆμα· οἱ τεράστιοι βραχίονες τοῦ πιθήκου θραύουσι ταυτοχρόνως καὶ ὄπλον καὶ κυνηγόν.

Ὁ Γορίλλος προσβαλλόμενος ἐκπέμπει κατὰ πρῶτον εἶδός τι ὑλακῆς ὀξείας, ὁμοίας τῇ τοῦ ὀργισμένου κυνός, ταύτην διαδέχεται ὑπόκωφος βοή ὁμοιάζουσα καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὴν μεμακρυσμένην βροντὴν τοῦ κεραυνοῦ. Ὁ βρυχηθμός οὗτος εἶναι τοσοῦτον ἡχητικός, ὥστε φαίνεται ἐξερχόμενος οὐχὶ ἐκ τοῦ λάρυγγος ἀλλ' ἐκ τῶν εὐρειῶν κοιλοτήτων τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας του, τοσοῦτον δὲ ἀσυνήθης καὶ τρομερὸς ὥστε καὶ οἱ γενναϊότατοι ὠχρίῳσιν. Ἡ κραυγὴ τῆς θηλείας καὶ τοῦ μικροῦ Γορίλλου εἶναι ὀξεῖα. Ἐνίοτε ἡ μήτηρ κλώζει προσκαλοῦσα τὸ τέκνον της· οἱ δὲ νέοι Γορίλλοι ἐν ὥρᾳ κινδύνου ἐκβάλλουσι κραυγὴν βραγχώδη ὁμοιάζουσαν μὲ στεναγμόν. Τὸ τρομερὸν τοῦτο ζῶον φονεύεται τοσοῦτον εὐκόλως ὅσον καὶ ὁ ἄνθρωπος· σφαῖρα εὐστόχως διευθυνθεῖσα τὸν καταβάλλει πάραυτα· πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐκτείνων τοὺς μακροὺς βραχίονάς του, καὶ ἐκπέμπων φρικώδη κραυγὴν θανάτου ἀντηχοῦσαν πενθίμως ὡς ἡ βραγχώδης ἀγωνία ἀνθρώπου. Αἱ θήλειαι δὲν

προσβάλλουσι τὸν κυνηγόν· φεύγουσι μὲ τὸ τέκνον των, τὸ ὅποιον προσκολλᾷ τὰς χεῖράς του περὶ τὸν λαιμόν τῆς μητρός του, καὶ τοὺς πόδας περὶ τὸ σῶμά της. Ἡ στοργὴ τῶν θηρίων τούτων πρὸς τὰ τέκνα των εἶναι τοσοῦτον συγκινητικὴ, ὥστε ὁ Εὐρωπαῖος κυνηγὸς σπανίως ἀποφασίζει νὰ τὰ φονεύσῃ. Οἱ μαῦροι ὁμῶς εἶναι ἥττον ἀναισθητοί, καὶ δι' αὐτῶν ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ μικροὺς Γορίλλους, τοὺς ὁποίους οἱ ὑπηρέται του ἀπέσπασαν ἀπὸ τὴν μητέρα των. Δὲν ἠδυνήθη ὁμῶς νὰ τοὺς διατηρήσῃ ἐπὶ πολὺ. Οὐδεμία περιποίησις κατώρθωσε νὰ δαμάσῃ τὴν ἔμφυτον θηριωδίαν καὶ τὴν κακίαν τῶν μικρῶν τούτων θηρίων. Ἰσταντο συνεσταλμένα εἰς τὴν ἀπωτέρω γωνίαν τοῦ κλωβοῦ των, καὶ ἅμα ἄνθρωπός τις ἐπλησίαζε πρὸς αὐτά, ἐξώρμων διὰ νὰ τὸν δαγκάσωσιν. Ἀλλ' ἡ θηριωδία των αὕτη ἦτο μεμιγμένη μετὰ τινος δολιότητος, διότι ὁσάκις κυριευόμενα ὑπὸ τῆς πείνης ἤρχοντο νὰ λάβωσι τὴν τροφήν τὴν ὁποίαν ὁ κύριός των τοῖς ἐδίδεν, ἐθεώρουν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον διὰ νὰ ἐπασχολήσωσι τὴν προσοχὴν του, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔπεινον τὸν ἑνα τῶν ποδῶν των καὶ ἐλάμβανον δι' αὐτοῦ τὸ σκέλος τοῦ κυρίου των διὰ νὰ τὸν ῥίψωσι κατὰ γῆς· ὥστε διὰ νὰ τὰ πλησιάσῃ τις, ἔπρεπε νὰ λαμβάνῃ πολλὰς προφυλάξεις. Ἡ αἰχμαλωσία τοσοῦτον ἐρεθίζει τὴν ἔμφυτον θηριωδίαν τοῦ Γορίλλου, ὥστε μετ' ὀλίγον δὲν δέχεται οὐδεμίαν τροφήν, καὶ ἀποθνήσκει ἄνευ φαινομένης ἀσθενείας, ἀλλ' ἐκ τινος ἐσωτερικῆς λύσσης. Οἱ νέοι Γορίλλοι εἶναι πάντῃ ἀδάμαστοι· ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ φρονεῖ ὅτι εἶναι ὁλως ἀδύνατον νὰ συλληφθῶσι ζῶντες, διότι ὁ νέος τρωγλοδύτης (chimpanzé) ὅστις εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ἄγριος τοῦ Γορίλλου, οὐδέποτε συνελήφθη ζῶν. Εἰς μίαν μόνην περίστασιν δύναται νὰ συμβῇ τοῦτο, ὅταν δηλαδὴ πληγωθεῖς ἐπικινδύνως δὲν δύναται νὰ ἀντιτάξῃ μεγάλην ἀντίστασιν. Ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ συνέλαβεν οὕτω νέαν θήλειαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν διατηρήσῃ, διότι τὴν ἐπιοῦσαν τῆς συλλήψεώς της ἀπέθανεν.

Ὁ νέος Γορίλλος ἔχει χρῶμα μέλαν ἀσφαλτῶδες, ὅπερ διατηρεῖται ἐνόσω εἶναι νέος, καὶ ἀναφαίνεται ζωηρότερον ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ δέρματός του εἰς τὸ πρόσωπον, τὴν παλάμην τῆς χειρός καὶ τὸ στήθος. Ὅταν ὁ Γορίλλος φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του, ἔχει χρῶμα φαιὸν σιδηρόχρουν· ἐκάστη θρίξ διαιρεῖται ὑπὸ γραμμῶν ἀλληλοδιαδέχως μαύρων καὶ φαιῶν, τὸ σύνολον τῶν ὁρίων φαίνεται φαιόν. Εἰς τοὺς βραχίονας αἱ τρίχες εἶναι βαθύτεραι κατὰ τὸ χρῶμα καὶ μακρότεραι, ὑπερβαίνουσαι πολλάκις τοὺς δύο δακτύλους. Οἱ γέροντες Γορίλλοι γίνονται καθ' ὁλοκληρίαν φαιοί. Ἡ κεφαλὴ των περιβάλλεται ἀπὸ στέφανον τριχῶν ὑπερύθρων καὶ βραχειῶν αἵτινες καταβαίνουνσι μέχρι τοῦ λαιμοῦ. Τὸ χρῶμα τῶν θηλειῶν εἶναι μέλαν ἔχον ὑπέρυθρον χροῖαν, ἀλλὰ δὲν χωρίζεται ὑπὸ γραμμῶν ὡς τὸ τοῦ ἄρρενος, οὐδὲ ἔχει τὸν ὑπέρυθρον στέφανον πρὶν γηράσῃ. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Γορίλλου εἶναι βεθυισμένοι ἐντὸς τῶν κογχῶν, αἱ δὲ ἀψίδες τῶν ὀφρύων ἐξέχουσιν ὑπερβαλλόντως ὅπερ καθιστᾷ τὸ πρόσωπόν του ἀπαίσιον. Αἱ σιαγῶνές του εἶναι ὑπερμεγέθεις καὶ ὠπλισμένοι με χονδροὺς κυνόδοντας, αἵτινες εἰς τὰς θηλείας εἶναι κατὰ τι μικρότεροι.

Ὁ λαιμὸς τοῦ ζώου τούτου εἶναι τόσον βραχὺς ὥστε ἡ κεφαλὴ του φαίνε-

ται βεβυθισμένη ἐπὶ τῶν ὤμων του· τὸ μέτωπον προχωρεῖ ταπεινούμενον· τὰ ὦτα ὄντα μικρὰ κεῖνται σχεδὸν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ ῥὴν εἶναι πολὺ πεπιεσμένη, ἀλλὰ κατὰ τι μᾶλλον ἐξέχουσα τῆς τῶν ἄλλων πιθήκων· τὸ στῆθος καὶ οἱ ὦμοι εἶναι ὑπερβαλλόντως πλατεῖς· ἡ κοιλία εἶναι προεξέχουσα καὶ κυκλωτερῆς. Τὸ πολὺ μῆκος τῶν βραχιόνων καὶ τὸ μικρὸν ὕψος τῶν ποδῶν εἶναι ὁ κυριώτερος χαρακτήρ ὁ διακρίνων τοὺς πιθήκους τούτους ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ κνήμαι στεροῦνται γαστροκνημίου· αἱ χεῖρες εἶναι συνεσταλμέναι καὶ χονδραῖ, μὲ δακτύλους χονδροῦς καὶ βραχεῖς. Τὸ ἄνω μέρος τῆς χειρὸς εἶναι τριχωτόν· οἱ δάκτυλοι ἔχουσιν ὄνυχας μέλανας, χονδροῦς καὶ ἰσχυροῦς. Οἱ δύο ὀπίσθιοι πόδες ἔχουσι τὸ σχῆμα χειρὸς γίγαντος, εἶναι μακρότεροι τῶν ἐμπροσθίων χειρῶν, ὅπως καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ δύνανται νὰ κρατῶσι τὸ σῶμά του ἐπὶ τινα χρόνον εἰς ὀρθοστάσιαν.

Ἡ πατρίς τοῦ Γορίλλου εἶναι ἡ χώρα τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς ἡ ἐκτεινομένη ἐπὶ τινὰς μοίρας μεσημβρινώτερα τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ διαβρεχομένη ὑπὸ τῶν ποταμῶν Δαγγέρ καὶ Γαβόν. Οἱ ἰθαγενεῖς ὀνομάζουσιν αὐτὸν Γκίνα. Ὁ Γορίλλος ὑπῆρξεν ἀντικείμενον ζωηρῶν συζητήσεων μεταξὺ τῶν ἀνατόμων καὶ τῶν ἀνθρωπολόγων. Ὁ Isidore Geoffroy Saint Hilaire κατέταξε τὸν Γορίλλον εἰς ἰδιαίτερον γένος ὃν διακρίνει ἀπὸ τοῦ Τρωγλοδύτου (Chimpanzé), ὅστις κατ' αὐτὸν συγγενεῦει πρὸς τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον τοῦ Γορίλλου. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ γνώμη τοῦ K. Wymann.

Ὁ K. Richard Owen ἀπ' ἐναντίας ἀποδίδει εἰς τὸν Γορίλλον τὴν τιμὴν τοῦ ὅτι εἶναι πλησιέστερος πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ ὁ K. δὲ Χαιλλοῦ συμμερίζεται τὴν γνώμην ταύτην.

« Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, λέγει ὁ περιηγητὴς οὗτος, κρίνοντες ἐκ τῶν ἐπομένων χαρακτηριστικῶν καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ κρανίου του, ὅτι πάντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Γορίλλου δεικνύουσι κτηνωδέστερόν τι ἢ τοῦ τρωγλοδύτου καὶ τοῦ Ὁράγκου. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Γορίλλου καὶ πρὸ πάντων τοῦ ἄρρενος εἶναι ὑπερβολικά. Ἡ κεφαλὴ εἶναι μακροτέρα καὶ στενοτέρα, ὁ ἐγκέφαλος εἶναι πρὸς τὰ ὀπίσω, αἱ ἐξοχαὶ τοῦ κρανίου εἶναι ὑπερμεγέθεις, αἱ σιαγῶνες πολὺ ἐξέχουσαι καὶ πεπρoικισμέναι μὲ δύναμιν τερατώδη, οἱ κυνόδοντες χονδρότατοι. Τὸ κοῖλον τοῦ κρανίου εἶναι ἀξιοπαρατήρητον διὰ τὸ ὑπέρμετρον μέγεθος τῶν ἰνιακῶν ἐξοχῶν· ἀλλὰ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ σκελετοῦ τοῦ Γορίλλου συγγενεύουσι πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου περισσότερον παντὸς ἄλλου πιθήκου. Ἀφοῦ ἐσπούδασα καλῶς πάντας τοὺς ζωολογικοὺς χαρακτῆρας οὓς προεῖπον, ἀφοῦ παρατήρησα τὸν τρόπον τοῦ ζῆν τοῦ Γορίλλου, καὶ πῶς ἀναπτύσσεται, ἐπείσθην ὅτι ὁ Γορίλλος ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις συγγενεῦει πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος μᾶλλον παντὸς ὁμογενοῦς του ».

Ἄν παραθέσωμεν τὸν σκελετὸν τοῦ Γορίλλου παρὰ τὸν τοῦ ἀνθρώπου, θέλωμεν πεισθῆ ὅτι ὁ Γορίλλος ὁμοιάζει τῶντι πρὸς τὸν σκελετὸν γιγαντώδους ἀνθρώπου. Οὐχ ἥττον ὁμως ἡ γνώμη τοῦ K. Owen θεωροῦντος τὸ ἄγριον ζῶον τοῦ Γαβόν συγγενεῦον μὲ τὸν ἄνθρωπον δὲν δύναται νὰ γίνῃ παραδεκτὴ. Προσεκτικὴ παρατήρησις τοῦ κρανίου τοῦ τετραχείρου τούτου αὐ-

χι μόνον ἀπέδειξεν αὐτὸν πολὺ ἀπέχοντα τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τὴν διανοητικὴν ἐποψίν, ἀλλὰ καὶ κατέταξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν πιθήκων τῶν κατωτέρων κατὰ τὸν ὁργανισμόν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐξωτερικὴ ὁμοιότης τοῦ Γορίλλου πρὸς τὸν ἄνθρωπον προξενεῖ τρόμον. Ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ ὁμολογεῖ ὅτι οὐδέποτε ἐφόνευσε Γορίλλον χωρὶς νὰ λάβῃ μεγάλην συγκίνησιν· οὐδέποτε δὲ ἡδυνήθη νὰ γευθῇ τῆς σαρκὸς τῶν ζώων τούτων, διότι ἐθεώρει τοῦτο ὡς ἀνθρωποφαγίαν.

« Οὐδέποτε, λέγει ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ, ἡδυνήθη ἀπέναντι τοῦ ἐξηπλωμένου ἐνώπιόν μου Γορίλλου νὰ φυλάξω τὴν ἀδιαφορίαν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ αἰσθανθῶ τὴν θριαμβευτικὴν ἐκείνην χαρὰν ἣν αἰσθάνεται ὁ κυνηγὸς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας του. Ἐνόμιζον πάντοτε ὅτε ἐφόνευσον πλάσμα πραγματικῶς μὲν τερατῶδες ἀλλ' εἰσέτι διατηροῦν ἀνθρώπινόν τι, καὶ ἐγίνωσκον μὲν ὅτι ἡπατώμην, ἀλλὰ μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ καταβάλω τὸ αἶσθημα τοῦτο ».

Οἱ Τρωγλοδύται (Chimpanzé) ἐξ ὅλων τῶν γνωστῶν πιθήκων ἔχουσι βεβαίως μεγαλειτέραν συγγένειαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔνεκα τοῦ βαδίσματος, τοῦ ἀνατομικοῦ διοργανισμοῦ καὶ τῆς ζωηρότητος τῆς διανοίας των. Αἱ χεῖρές των εἶναι ἥττον μακραὶ τῶν τῶν ἄλλων ἀνθρωπομόρφων πιθήκων περὶ ὧν προελαλήσαμεν, φθάνουσαι μόλις μέχρι τῶν γονάτων αὐτῶν. Αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες των ἔχουσι μεγαλειτέραν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς τύπους τοῦ ἀνθρώπου, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ αὐτοὺς ἐπιτηδαιότερους εἰς τὴν ὀρθοστασίαν παρὰ τοὺς ἄλλους πιθήκους. Οὐχ ἥττον ὅμως ἡ ὀρθοστασία δὲν εἶναι ἡ συνήθης στάσις των, καὶ μόνον διὰ τῆς βοηθείας ῥάβδου δύνανται νὰ σταθῶσιν ὀρθοὶ ἐπ' ὀλίγον. Τέλος ὁ τρωγλοδύτης ὡς καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἔχει γαστροκνήμιον, μικρόν μὲν ἀλλ' ἀρκούντως ἀνεπτυγμένον, ὥστε δικαίως μεταξὺ τῶν τετραχείρων ὁ πίθηκος οὗτος κατέχει ἀνωτέραν θέσιν.

Ὁ Τρωγλοδύτης κατοικεῖ εἰς τὰς αὐτὰς χώρας μὲ τὸν Γορίλλον καὶ ἀπαντᾷται μόνον εἰς τὰ πυκνὰ δάση τῆς Ἀφρικῆς παρὰ τοῖς τροπικοῖς πανταχοῦ ὅμως εἶναι σπάνιος ἐκτὸς εἰς Γαββὸν καὶ εἰς τὰ περίξ τοῦ ἀκρωτηρίου Λοπέζ. Καὶ φυσικῶς καὶ διανοητικῶς διαφέρει πολὺ τοῦ Γορίλλου· τὸ ἀνάστημά του εἶναι βραχύτερον, οὐδέποτε ὑπερβαῖνον καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του τοὺς τέσσαρας πόδας. Ἡ δύναμις τῶν μυῶν του, ἂν καὶ μεγάλη, εἶναι κατωτέρα τῆς τοῦ Γορίλλου, καὶ δὲν μεταχειρίζεται αὐτὴν εἰμὴ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην. Ἄν εὗρεθῇ ἀπέναντι τοῦ κυνηγοῦ, καὶ ἴδῃ ὅτι δύναται νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον διὰ τῆς φυγῆς, οὐδόλως ἀνθίσταται, ἀλλὰ φεύγει ταχέως, πολὺ διαφέρων κατὰ τοῦτο τοῦ Γορίλλου ὅστις ὑπερηφάνως δέχεται τὴν μάχην. Εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ἄγριος τούτου· συλλαμβανόμενος δὲ νέος καὶ ἡπίως ἀνατρεφόμενος καθίσταται οἰκεῖος καὶ δίδει δείγματα μεγάλης νοημοσύνης.

Ὡς οἱ Γορίλλοι, καὶ οἱ τρωγλοδύται ζῶσι κατὰ μικρὰς ἀγέλας ὅταν ᾔναι νέοι ἢ μεμονωμένοι, αὐξηθέντες δὲ πηγαίνουσι κατὰ ζεύγη. Εἶναι ἐπιτηδαιότατοι εἰς τὸ ἀναρριχᾶσθαι, καὶ ζῶσιν ἀδιακόπως σχεδὸν ἐπὶ τῶν δένδρων ζητοῦντες διαφόρους καρπούς, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν τροφήν των.

Κατὰ τὸν Κ. δὲ Χαιλλοῦ ὅστις παρετήρησε τὰ ζῶα ταῦτα κατὰ τὴν περιήγησίν του διὰ τῆς μέσης Ἀφρικῆς, ὑπάρχει εἶδος τρωγλοδυτῶν ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν

παλουμένων νσιέγο-μπουβέ οἷτινες κατασκευάζουσιν οἶκημα ἐκ φυλλωμάτων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κλάδων τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων. Ἡ κατοικία αὕτη συγκειμένη ἐκ μικρῶν κλάδων συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλους καὶ κεκαλυμμένων με φύλλα πυκνότατα, εἶναι καθ' ὅλοκληρίαν ἀδιάβροχος· προσκολλημένη εἰς τοὺς κυρίους κλάδους τῶν δένδρων διὰ σκίνων ἰσχυρῶς συνδεδεμένων, ἔχει γενικῶς ἕξ ἕως ὀκτὼ ποδῶν διάμετρον, καὶ ἀποτελεῖ εἶδος θόλου, ὅπερ διευκολύνει τὴν ῥοήν τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς· ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην τὸ ζῶον τοῦτο εἰσέρχεται πᾶσαν ἐσπέραν καὶ διανυκτερεύει. Ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια συνεργάζονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς κατοικίας ταύτης, ἀλλὰ κατοικοῦσι χωριστὰ εἰς παρακείμενα δένδρα. Ἄν ἔχῃσι παιδίον, κοιμᾶται παρὰ τῇ μητρί. Αἱ κατοικίαι αὗται χρησιμεύουσι διὰ βραχύτατον χρόνον, ὀκτὼ ἢ δέκα ἡμέρας, αἰτία δὲ τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς. Ὅταν ὁ πίθηκος οὗτος ἐρημώσῃ ἑκτασὶν τινα γῆς περὶ τὴν κατοικίαν του, μεταβαίνει εἰς ἄλλο μέρος ἐνθα κατασκευάζει νέαν κατοικίαν.

Τὸ εἶδος τοῦτο διακρίνεται τοῦ συνήθους τρωγλοδύτου ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως τῶν τριχῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δι' ὃ ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ ἀποκαλεῖ αὐτὸν τρωγλοδύτην φαλακρόν.

Εἰς τινα τῶν ἐκδρομῶν του ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ ἐφόνευσε θήλειάν τινα νσιέγο φέρουσαν τὸ τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ὅπερ συλλαβὼν μετέφερεν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ μετὰ τινος ἡμέρας ἐξημέρωσεν αὐτὸν ἐντελῶς ὥς τε τὸν ἄφησεν ἐλεύθερον νὰ περιφέρεται, μὴ φοβούμενος νὰ τὸν χάσῃ. Δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ βῆμα χωρὶς νὰ παρακολουθῇται ὑπὸ τοῦ μικροῦ τρωγλοδύτου· ἅμα ἐκάθητο ἀνέβαινε ἐπὶ τῶν γονάτων του καὶ ἔκρυπτε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸ στήθος του. Τὸ ταλαίπωρον ζῶον ἠσθάνετο μεγάλην χαρὰν εἰς τὰς θωπείας.

Ἀλλ' ὁ Τόμης, οὕτως ὠνομάζετο, ἀπέκτησε μετ' οὐ πολὺ μέγα ἐλάττωμα· ἔγεινε κλέπτης. Παραμονεύων τὴν ὥραν καθ' ἣν οἱ κάτοικοι ἐξήρχοντο ἐκ τῶν καλυβῶν των, ἔκλεπτε τοὺς ἰχθῦς καὶ τὰ βάνανα (bananes). Δὲν ἔκαμε δὲ ἐξαίρεσιν οὐδὲ διὰ τὸν κύριόν του, ἀν καὶ ἕνεκα τοῦ πάθους τούτου ὑπέστη πολλὰκις αὐστηρὰς τιμωρίας.

Παρατηρήσας ὅτι ἡ καταλληλοτάτη ὥρα διὰ τοὺς κλέπτας ἦτο ἡ πρωία, εἰσέδυσεν ἡσύχως εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κυρίου του, προσήρχετο εἰς τὴν κλίνην του ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι εἶχε κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὅταν ἔμενεν εὐχарιστημένος ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης, ἔσπευδε νὰ κλέψῃ βάνανα. Ἄν, τοῦναντίον, ὁ κοιμώμενος ἐκινεῖτο ἐπὶ τῆς κλίνης του, ὁ πίθηκος ἐγίνετο ἄφαντος ὥς ἀστραπὴ, καὶ πάλιν εἰσερχόμενος μετὰ τινος στιγμῆς, ἤρχιζε τοὺς αὐτοὺς ἐλιγμούς.

« Ἄν ἤνοιγον τοὺς ὀφθαλμοὺς, λέγει ὁ Κ. δὲ Χαιλλοῦ, καθ' ὃν χρόνον ἔπραττε τὴν κλοπὴν, ἀνελάμβανεν ἀμέσως ἡθος σοβαρὸν καὶ ἦρχετο νὰ μεθωπεύῃ· ἀλλὰ διέκρινον κάλλιστα τὰ λαθραῖα βλέμματα ἅτινα ἔρριπτε πρὸς τὰ βάνανα.

Ἡ καλύβη μου δὲν εἶχε θύραν, ἀλλ' ἐκλείετο διὰ ψιάθου. Ἦτο λοιπὸν νοστιμώτατον νὰ βλέπῃ τις τὸν Τόμη ἀνυψοῦντα μετὰ προσοχῆς τὴν ἄκραν τῆς ψιάθου διὰ νὰ παρατηρήσῃ ἂν ἐκοιμώμενην. Ἐνίοτε ὑπεκρινόμενη τὸν κοιμώμενον, ἔπειτα δὲ ἐκινούμενην ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἤρπαζε τὰ ἀντικείμενα.

μενα ἄτινα ἐπωφθαλμία. Τότε τὰ ἔρριπτε καὶ ἀνεχώρει μὲ μεγάλην σύγχυσιν.

Ὅταν ὁ καιρὸς ᾗτο ψυχρὸς, ὁ Τόμης ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ σύντροφον ἐνῷ ἐκοιμᾶτο, διὰ νὰ θερμαίνεται. Οἱ μαῦροι δὲν τὸν ᾔθελον ὡς σύντροφον, διότι εἶχε μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς αὐτούς· ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ δὲν ᾔθελον νὰ τὸν ἔχω πλησίον μου, ὥστε ὁ δυστυχὴς Τόμης ἀπωθούμενος πανταχόθεν ᾗτο εἰς δυσάρεστον θέσιν. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐνόησα ὅτι παραμονεύων τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὅλοι ἐκοιμῶντο, εἰσέδυσε λαθραίως πλησίον τινὸς τῶν μαύρων φίλων του, καὶ ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο ἀκίνητος μέχρι τῆς πρωίας, ἔπειτα δὲ ἀνεχώρει συνήθως πρὶν παρατηρηθῇ. Πολλάκις συνέλαβον αὐτὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ, καὶ τὸν ἔδειρα, ἀλλὰ δὲν παρήτεϊτο διὰ τοῦτο ».

Ὁ μικρὸς οὗτος τρωγλοδύτης ᾗτο πεπροικισμένος μὲ μεγάλην νοημοσύνην, καὶ ἔδιδε μεγάλας ἐλπίδας εἰς τὸν κύριόν του ὅστις προὔτίθετο νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλ' αἰφνης ἀπέθανεν ἄνευ φαινομένης τινὸς αἰτίας, πιθανὸν ἐκ λύπης καὶ μαρασμοῦ, ὡς ἀποθνήσκουσι πάντες οἱ τρωγλοδύται τοὺς ὁποίους ἀπομακρύνουσιν ἐκ τῶν δασῶν τῆς γεννήσεώς των καὶ τῆς μητρικῆς στοργῆς.

Ὁ Βυρῶν λίαν ἐνδιαφερόντως περιέγραψε νέον τινὰ τρωγλοδύτην ἀπαχθέντα εἰς Παρισίους τὸ 1740. Διηγεῖται ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο ἐπαρουσίαζε τὴν χεῖρά του εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν καὶ τοὺς ὠδήγει μέχρι τῆς θύρας· ὅτι συνώδευεν αὐτοὺς μετὰ σοβαρότητος ὡς θέλον νὰ τοὺς συντροφεύσῃ· ὅτι ἐκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν, ἤνοιγε τὸ χειρόμακτρον (πετζέτα), ἐσφόγγιζε δι' αὐτοῦ τὰ χεῖλη του, μετεχειρίζετο κοχλιάριον καὶ περώνιον διὰ νὰ τρώγῃ· ὅτι ἔβαλλεν ὁ ἴδιος τὰ ποτὰ εἰς τὸ ποτήριόν του καὶ προσκαλούμενος ἔπινεν εἰς ὑγείαν ἄλλου συγκρούων τὸ ποτήριον μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἔφερε φλιτζάνιον καὶ πινάκιον, τὸ ἔθετεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔβαλε ζάχαριν, καὶ ἔχυνε τέϊ, ἀφήνων αὐτὸ νὰ ψυχρανθῇ πρὶν τὸ πίνειν· ἔπραττε δὲ ταῦτα πάντα ὑπακούων μόνον εἰς τὰ νεύματα ἢ τὸν λόγον τοῦ κυρίου του, καὶ πολλάκις ἐξ ἰδίας προαιρέσεως.

Ὁ δόκτωρ Φραγκλῆνος διηγεῖται ὅτι εἶδε πρό τινων ἐτῶν εἰς τὸν ζωολογικὸν κήπον τῆς Ἀμβέρσης τρωγλοδύτην παρακαθημένον ἐνίοτε εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ διευθυντοῦ καὶ ὅτι τὰς ἑορτὰς ἔπινε ποτήριον καμπανίτου εἰς ὑγείαν τῶν παρακαθημένων. Ὁ πίθηκος οὗτος ἠγάπα τὰ παιδιά τῆς οἰκίας· συνεμερίζετο μετ' αὐτῶν τὰ παιγνίδιά των, καὶ οἰκειοθελῶς ἤλαυνεν αὐτὰ ἐντὸς μικρᾶς ἀμάξης. Τὸ θέρος τὰ συνώδευεν εἰς τὸν κήπον, ἀνέβαιnen ἐπὶ κεράσου, καὶ ἔκοπτε κεράσια χάριν αὐτῶν.

Τῷ 1835 ἡ ζωολογικὴ ἐταιρία τοῦ Λονδίνου ἀπέκτησε τρωγλοδύτην τινὰ, δεκαοκτῶ μηνῶν περίπου τὴν ἡλικίαν ὅστις προσεῖλκυσε τὰς συμπαθείας πάντων ὅσοι τὸν ἐπλησίασαν. Ἦτο ζωηρὸς καὶ εὐθυμὸς ἀλλ' οὐχὶ καὶ τόσον πονηρὸς ὅσον οἱ πλεῖστοι τῶν λοιπῶν πιθήκων. Ἐξήταζε τὰ ἀντικείμενα μὲ ἥθος σκεπτικόν ὅπερ ἐκίνει εἰς πολλὴν γέλωτα. Οἱ φύλακες τὸν ἠγάπων, καὶ ἔπλυνον καθ' ἐκάστην τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖράς του, ὅπερ οὗτος ἐδέχετο μὲ μεγάλην σοβαρότητα.

Ἡ τροφή του συνίστατο ἀπὸ καρποὺς καὶ βρασμένον γάλα· τὸ σύννηθες ποτόν του ἦτο τὸ τέιον, τὰ δὲ ἀφρώδη ποτὰ ἀπέρριπτεν ἐπιμόνως. Μεταξὺ τῶν γνωστῶν του ἠγάπα πρὸ πάντων τὴν μάγειρον καὶ τὸν ὑπηρέτην τὸν ἐπιφορτισμένον νὰ φροντίζῃ δι' αὐτόν. Τοὺς ἐγνώριζεν ἐκ τῶν βημάτων αὐτῶν, καὶ ἐδείκνυε μεγάλην χαρὰν ὅτε ἐπλησίαζον. Ἀμα τοὺς ἐβλεπεν, ἐξέπεμπε κραυγὴν ὑπόκωφον ἐκφράζων οὕτω τὴν εὐχαρίστησίν του· ὁσάκις ἐπλησίαζον, ἔτρεχε πλησίον των, ἀνέβαινε ἐπὶ τῶν γονάτων ἢ τῶν ὤμων των, καὶ τοῖς ἔκαμε μυρία χαϊδεύματα.

Δυστυχῶς ὁ πίθηκος οὗτος πρωίμως ἐξέλιπεν ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις τῶν φυσιοδίφων, ἀποθανὼν ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν του.

ΑΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΤΗΝΑ.

¹Εκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Π. Περράκη.

ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς χιλιάδες εἰδῶν ἐντόμων ὧν ἡ γονιμότης εἶναι καταπληκτικὴ (1), καὶ ἅτινα σχεδὸν πάντα ζῶσιν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν πολυτιμοτέρων φυτῶν τῶν προμηθευόντων εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν τροφήν καὶ τὴν πρὸς θέρμανσιν ἢ πρὸς οἰκοδομὴν ξυλείαν.

Ἡ ῥωμαλέα δρῦς καταδιώκεται ὑπὸ τοῦ λευκανοῦ (lucane), καὶ τοῦ κεράμβυκος (εἶδος κανθάρου) κλ. Εἰς τὴν πετελέαν προσκολλῶνται οἱ καταστρεπτικοὶ σκόλοπες. Ἡ ἐλάτη καὶ ἡ πεύκη καταστρέφονται ὑπὸ τῶν βοστρύχων, (εἶδος πυγολαμπίδος) καὶ τοῦ κανθάρου. Τὸ δένδρον τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ πολύτιμος ἐλαία ὑποσκάπτεται ὑπὸ τοῦ φλοιοτρίβου, ὁ δὲ καρπὸς αὐτῆς κατατρώγεται ὑπὸ ἀπειραρίθμων σκωλήκων τῆς μυίας τῆς ἐλαίας (daeus oleae). Ἡ ἄμπελος, εἰς τινα μέρη, μετὰ δυσκολίας ἀντέχει εἰς τὰς καταστροφὰς τῆς πυραλίδος. Τὰς ρίζας τοῦ σίτου καὶ τῶν λοιπῶν δημητριακῶν κατατρώγει ὁ λευκὸς σκώληξ τοῦ χρυσοκανθάρου, τὸ στέλεχος πρὶν γεννηθῇ ὁ στάχυς, καταστρέφει ἡ κηκιδόμυια, βραδύτερον δὲ ὅτε σχηματίζεται ὁ κόκκος, φθείρεται ὑπὸ τοῦ τρώκτου (σάρακα) κλ. κλ. Ἡ ἀγριοκράμβη καὶ τὰ λοιπὰ σταυροφόρα φυτὰ ἔχουσιν οὐχὶ ὀλιγωτέρους ἐχθροὺς· διάφοροι σκώληκες καταστρέφουσι τὰ φυτὰ ταῦτα μόλις φυόμενα· ἕτεροι παράσιτοι περιμένουσι νὰ σχηματισθῇ ὁ

(1) Ἡ τρομερὰ γονιμότης τῶν ἐντόμων εἶναι ἐκ τῶν βεβαιωτέρων φαινομένων τῆς φυσικῆς ιστορίας. Εἰς ἓνα μόνον φλοιοτρίβην ὅστις εἶναι τοσοῦτον ὀλέθριος εἰς τὴν ἐλαίαν, φυσιοδίφης τις ἐμέτρησε δύο χιλιάδας ὡς. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἵνα ἀναστρίλῃσι τὰς καταστροφὰς τοῦ αἰγιόχου, ἐδοκίμασαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Πρωσίαν νὰ συνάξωσι τὰ ὡς των. Ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ εἰς μικρὸν ὄαρος συνήχθησαν τέσσαρα μύρια ἢ 180 ἑκατομμύρια περίπου. Εἰς ἕτερον ὄαρος τῆς ἄνω Σιλεσίας παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Αὐστρίας συνήθροισαν ἐντὸς ἐννέα ἐβδομάδων 117 κιλόγραμμα, περιλαμβάνοντα 230 ἕως 240 ἑκατομμύρια.